

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Naše vprašanje v politiki.

V kratkem bodo nove skupščinske volitve. Narodna skupščina je za naše vprašanje najvažnejšega pomena. Ona sprejema zakone in od nje je odvisna celokupna naša borba. Imamo zelo slab invalidski zakon. Naš interes je, da se nam posreči od skupščine in vlade doseči izboljšanje stanja vojnih žrtev. S tem pričakovanjem gledamo na volitve. Nove volitve smatramo tudi v našem vprašanju za novo dobo. Nadejamo se, da ga bo nova skupščina revidirala. Vsaka politična stranka ima predvsem svoje interese, za katere deluje, potem so šele obča narodna vprašanja.

Ravno taki partijski interesi rode brezbriznost pri njihovem reševanju. Jasno je, da je invalidsko vprašanje obče narodno vprašanje, ki stoji nad strankarstvom in ki ga je vsaka strankarska skupina dolžna v enaki meri upoštevati in rešiti. Toda preveliki strankarski interesi ga do sedaj vedno ubijajo. Prošli parlament je postal vsled takih interesov nesposoben za delo, zato se je moral razpustiti. Ker je bilo tako, nam ni bilo pričakovati od njega akcije za izboljšanje invalidskega vprašanja. V dosego delazmožne skupščine bodo nove volitve. Ako se hoče ustvariti delazmožno skupščino, se moramo torej nadejati napredka tudi v našem vprašanju. Ako bo nastala sprememba v politični atmosferi, da se bodo strankarski interesi bolj konsolidirali, bo pričakovati več interesa in uspeha za občo stvar. Na ta način se bo tudi invalidsko vprašanje temeljitejše rešilo.

Če pa človek opazuje priprave na volitve, vidi, da se pripravljata srdita borba, strankarski interesi silijo v ospredje in se kosajo med seboj, kandidacije se nekako vsiljujejo volilcem.

Vse to je predigra, ki kaže samo na tendence posameznih političnih skupin.

Vsaka bo zasledovala v svojem delovanju lastne interese, obča vprašanja pa bodo potisnjena v ozadje, ker se ne bo nihče brigal za nje.

Nobena stranka nima za svoj cilj in ni interesirana na invalidskem vprašanju.

Taka stranka bi bili kvečjemu invalidi sami. S tem principom, ki je le stanovski, pa ne bi v volilni borbi nič opravila. Če pa bi se cela invalidska masa naslonila javno na eno izmed političnih skupin, bi ji lahko vse nasprotno skupine odklonile sodelovanje za občo invalidsko stvar, kljub temu, da je kakor smo že omenili enakomerna moralna dolžnost vseh političnih skupin. Vprašanje je, ako bi bila stanovska stranka dovolj močna, da sama izvede težnje invalidov.

Invalidi v javnosti.

Invalid se more čutiti v javnosti le tedaj pošteno zaščiten, ako mu nudi moralno in materialno oporo cel narod.

S samim zakonom se invalidu ne more nikdar izvojevati pravega položaja. Ako mora invalid dobiti nekako prisiljeno to ali ono pravico med človeško družbo, je njegov eksistenčni položaj vedno mizeren.

Ako pa hoče ljudska javnost invalidu iz lastne volje pomagati, potem izgleda njegov položaj drugače.

Prvo je, kar bi moral invalid imeti, to je moralni ugled med ljudmi. Ako ima to, potem ima samo ob sebi umevno tudi več materialne pomoči.

Iz vsega tega premišljevanja vidimo, da invalidskemu vprašanju na eni strani zastavljajo pot partijski interesi, na drugi strani pa se ga ne sme napraviti strankarskega, ker ima popolni značaj občega narodnega vprašanja.

Aktivni nastop invalidov za svoje cilje je torej pri volitvah nemogoč, čakati moramo le na politični razvoj, da se konsolidirajo partijski interesi ter postanejo stranke delavne za obča narodna vprašanja.

Bodoče politično stanje bo pokazalo, ako se v tem smislu kaj spremeni.

En način nastopa, ki bi pripomogel invalidskemu vprašanju, predlaga neki članek v »Ratnem Invalidu«. On pravi: »Ako nastopimo s svojimi listami, so slabi izgledi za uspeh, ako pa nastopimo na kakih političnih listih, nas bodo kvalificirali kot invalide strankarje in nas bodo obvezali držati se programa stranke, čeprav bo ista onemogočala naše delo. Te težkoče bi se dale odpraviti, ako bodo invalidi v volilnih edinicah složni in združeni. Ako so združeni lahko pomagajo svojemu kandidatu brez ozira na kateri listi se udejstvuje kot invalidski kandidat, seveda mora biti brez obvez napram stranki kar se tiče invalidskega vprašanja.«

To bi bilo koristno, ako bi došli invalidi sami v skupščino ali mi mislimo, da jih ne bomo videli med kandidati, ker te časti jim bodo nedostopne.

Edina in največja možnost za pridobitev pravega zastopnika v narodni skupščini bi bila, ako bi posamezni stanovi postavljali svoje kandidate, da bi bile politične grupacije zapostavljene. Invalidske vrste so velike in s složno organizacijo bi se dalo doseči močno zastopstvo. Tak način se je že enkrat obravnaval na kongresu v Brodu leta 1923. Ako bi se združili invalidi z upokojenci in celo z državnimi uslužbenci, bi bili številčno najmočnejša skupina. Toda politične strasti danes popolnoma omalovažujejo take akcije. Pri vsem tem prevladujejo ambicije in nezaupanje v lastno moč. Na drugi strani pa se vse organizacije boje, da bi se jih smatralo za politične.

Tak je naš položaj z ozirom na volitve. Imamo sicer velik interes kakšna bo bodoča narodna skupščina, toda javno ne moremo vplivati na njeno izvolitev.

Drugega nam ne preostaja kot počakati, da s svojo močno stanovsko organizacijo zastavimo novi skupščini svoj vpliv in borbo za izboljšanje naših pravic, ki so nam jih vsi enakomerno dolžni dati. Eventuelna politična sprememba prinese lahko boljše razpoloženje in razumevanje naše stvari.

Tudi ako mora postati za kako svojo čisto naravno pravico nadležen v javnosti, se ga vse otresa. Vse se izgovarja na faktorje, ki mu naj bi bili dolžni vse dati. Po svojih poškodbah si morajo invalidi s težavo priboriti v javnosti eksistenco. Zato pa se deli preskrba po fizičnih močeh.

Lažji invalid se še vrine h kakem poslu, težki že redko, pretežki pa nikakor. Na isti način se stopnjuje pri njih beda. Čim bolj neproduktiven je, tem bolj zapuščen.

Zakon mu ne more dati popolne oskrbe, ljudska javnost pa ga ne jemlje v obzir.

Javnost sama bi morala preskrbeti takim ljudem dostojna mesta v človeški družbi. Tak človek bi moral imeti prednost povsod za vsako mesto, na katerem bi se mogel dostojno preživeti. Zdrav človek naj bi se umaknil drugam, kjer vidi, da bo lahko koristil invalidski preskrbi. Z vsemi sredstvi naj se dela, da se invalide čim več usposobi in jih napravi koristne. To bo za nje največji blagor, in se bodo tudi boljše počutili, kakor v popolni fizični nemoci in poleg tega od vseh strani zapuščen in zavrnjeni. Izbere naj se jim poklice, kateri naj se jim rezervirajo.

Koliko imamo v industriji in produkciji takih mest? Imamo mesta slug, paznikov, vratarjev, hišnikov itd., ki bi morala biti kakor monopolizirana za invalide. Imamo po nekaterih tovarnah taka lahka dela, ki bi jih lahko opravljali izključno invalidi.

Različne koncesije in trafike bi morale biti izključno za invalide in nuditi bi se morale olajšave za dosego.

Ako danes obstoja v tem oziru kaka prednost, je omejena na polno nedostopnih pogojih. V državnih službah bi se moralo tudi strogo gledati na nameščanje invalidov. Vse današnje odredbe v tem oziru so nedostopne. Z vsemi takimi sredstvi bi morala javnost podpirati invalide, naj si bodo privatna podjetja, ki bi se morala pri vsakem takem slučaju zavedati moralne dolžnosti, storiti vsako uslugo invalidu, ali pa tudi oni, katere to veže.

Iz sredstev, ki jih invalid prejema, se ne more živeti, ne zahteva se, da bi ga moral kdo drug živeti ali nudi naj mu možnost, da si bo mogel poiskati sam preživljanje.

V tem pogledu stoji danes v javnosti na jako slabem stališču, to vidi vsak, ki pride v stik z našimi invalidi.

Zaščitite ne dobivajo, podpore tudi ne, preskrbljeni niso in kamor gredo moledovat, nalletujejo na cvire in izgovarjanja. Povsod so nadležni, pošiljajo jih od urada do urada, od osebe do osebe, pa nikjer nič ne dosežejo. Radi bi prišli do kake eksistence, da nihče je ne nudi. Mnogo jih postane obupanih in vdado se tudi slabim lastnostim. Potem pa jih ljudstvo čisto krivično sodi. Kaj pa hoče, če mu vse odpove? Še zdrav človek je obupan, toliko bolj pa bolan. Spričo takega stanja morajo mnogo pretrpeti s takimi invalidi njihovi svojci. Oni pa tega tudi niso dolžni. Dosti invalidov pa je brez sorodnikov h katerim bi se mogli zateči.

Če bi se ljudska javnost za invalidsko vprašanje malo več zanimala, bi se dalo gotovo v marsičem, posebno pa v glavnem, kar smo navedli, odpomoči. Iz javnosti bi morale izginiti one invalidske eksistence, ki se morajo danes nahajati za njihove zasluge skoro pod nivajem berača.

Razširjajte in čitajte naš list!

Nekaj podatkov iz vprašanja.

Koncem julija t. l. je minul rok v katerem so se mogle invalidnine izplačevati še za nazaj za leto 1926. in do 1. aprila 1927. V kolikor niso dospeli pravomočni sodni sklepi bodo morali dotični čakati na izplačilo zaostankov.

Izvedeli smo, da je pripravljen izredni kredit za zaostanke iz prejšnjih let. Računovodstvo zbira še računске podatke, da jih odpošlje. V koliki meri se bodo zaostanki izplačevali, ni znano. Tudi se ne ve za katero dobo se bodo najprvo izplačevali. Akcija se bo vršila po uradnih podatkih, zato je vsaka tozadevna prošnja odveč.

Za odkupnine je vloženi precej prošnji. Končno rešena še ni nobena.

Nekatere prošnje leže pri tozadevni komisiji v ministrstvu že popolnoma zrele za izplačilo. Kolikor nam je znano v Sloveniji ni bila do sedaj še nobena izplačana. V tej zadevi teče intervencija. Opozarjamo pa, da ni dobro, ako jamčita po dva ista invalida dvem ali več prosilcem.

Takih jamstev komisija ne bo rada upoštevala.

Oblastnemu odboru je treba pri vsaki prošnji popisati prosilčeve razmere in obeh porokov.

Službe ni dobil še noben invalid na podlagi pravilnika. Oblasti tudi ne pošiljajo razpisov velikemu županu, izvzemši sodišča. Prepoved sprejemanja v državno službo na podlagi letošnjega finančnega zakona velja tudi za invalide, izvzeti so pa menda zdravi certifikatisti.

Orodja za vpostavitve lastne obrti navadno ne podelijo. Tozadevne prošnje invalidov se rešujejo na ta način, da dobe dotični največ 2000 Din posojila. Komisija za izpraše-

vanje invalidov obrtnikov do sedaj še ni postavljena. Predlogi so baje stavljeni in čakajo na odobritev.

Na podlagi novega finančnega zakona nameravajo začeti odtegovati od invalidnin davek. Po čl. 86. tega zakona so menda upoštevani tudi oni, ki prejemajo od države pokojnino, podporo, invalidnino da plačajo neposredni davek od 3—5%.

V stvari smo že tudi protestirali.

Trafik je zdaj malo razpisanih, le kaka mala pride v poštev. Prihaja več prošenj za odvzem trafik nezaščitenim, vendar se pa to navadno ne ugoti. Kdor slučajno dobi lokal, mu novo trafiko dovolijo.

Prevedbe na novi invalidski zak. se vršijo polagoma. Nekatera sodišča so delo že skoro dokončala, ponekod pa je še precej za prevesti.

Vzrok je preobloženost z delom. Onim, katerih akti se ne morejo najti, smo že zadnjič pojasnili, kako naj zaprosijo za rekonstrukcijo aktov.

Ljudje že težko čakajo, ker nov zakon bomo imeli že kmalu dve leti.

Obnove reducirancev so v velikih slučajih že rešene. Tudi nekaj odobritev višjega invalidskega sodišča smo že videli, vendar pa invalidnine do sedaj še ni dobil nihče.

Zdravilišče Golnik je polno, ker bolezen pritiska. Mesta so vedno vsa zasedena, pa tudi prošnje prihajajo pogosto.

Tudi za Dolenjske toplice je dosti prosilcev, tako da se bodo komaj razvrstili.

K morju letos nismo slišali, da je bil poslan kak invalid.

V splošnem po starem, veliko nezadovoljnosti.

včerašnji zavezniki v svetovni vojni obiskujejo malone, kakor nalašč, neprijateljska mesta.

Koliko se ta hrupna hrabrost razlikuje od one, nezainteresirane in tihe. Pred svojim odhodom je Lindberg izjavil, da stopa v predsobo smrti. A naši vojaki iz svetovne vojne niso bili v ti predsobi samo 48 ur, nego so preživeli v nji cela štiri leta. Dokler je naša vojska v okopih čakala znak za napad pod krogliami, granatami, bombami, so vedeli prav dobro, da se jih malo vrne živih in zdravih. Imeli so zavest, da je njihova žrtev brez imena neznana. A ako izidejo živi, morda, ako jim bo sreča mila, pripnejo jim na prsi kos pentlje. Mirno, brez kolebanja so stopali iz rovov in polagali svoja življenja na žrtvenik. Naj bo kakor hoče, ta hrabrost je večja od Lindbergove in njegovih tovarišev.

Med tem publika ne pozna razločka. Čim več graje naredi kak dogodek, tem večje navdušenje se pojavi. Ne cenijo se več božanstvene žrtve, žrtvovane v popolni tišini. Pozabljene so in vržene v temo. Stavil bi, da bi vsi, moški in ženske, postopači in oblastniki priredili Lindbergu in Čomberlinu veličastni sprejem v samem Beogradu, ako bi ti samo bili prepričani, da napravijo kupčijo. Odletela bi iz Beograda odlikovana in s polnimi žepi poslovnih projektov. Taista beograjska publika se pa niti malo ne pobriga, da bi dvignila vsaj spomenik junakom, padlim v boju za osvoboditev, onim, hrabrost katerih je bila izključeno moralna, neprimerno večja in plemenitejša od hrabrosti trgovskih potnikov, ki preletavajo ocean.

Mi dodajamo, da nešteti junaki, pohabljeni zbog svoje moralne, nesebične hrabrosti v svetovni vojni imajo to zaslugo, da sedaj trpe, gladujejo in beračijo, a nikogar ni iz onih, ki jim je bilo žrtvovanje teh junakov v korist, da bi olajšali bedo teh trpečih.

Dve hrabrosti.

Povodom prekooceanskih poletov je beograjska »Politika« 16. julija t. l. priobčila iz peresa R. A. Rajta zanimiv članek o dveh hrabrostih. O hrabrosti onih, ki so sebe žrtvovali za druge in o hrabrosti onih, ki se žrtvujejo za svojo osebno korist.

Zadnje čase so časopisi bili polni imen Lindberg, Levin Čomberlin, Berd itd. Navdušeno se je pisalo o njihovih basnoslavnih sprejemih, o njihovi razvrstitvi časa, kaj so jedli in kaj se predvideva v bodočnosti. Časopisi so prinašali njih slike, s profila, od spredaj, zadaj in z vseh strani. Svet je moral misliti, da so to v resnici nenavadni ljudje.

Kdo so v resnici te znamenitosti, pred katerim se vse klanja? Avijatiki, boljše ali manjše trgovci, ki so našli finančnike, industrijce ali koga drugega z zelo realističnimi zgledi in katerim je cilj napraviti dober posel. Konstruirali so jim najpopolnejše aparate, opremili jih z vsem, kar razpolaga moderna tehnika, aparate, na katerih so preleteli veliko jezero — morje, ki deli Ameriko od Evrope.

Na vsak način je bila za to potrebna hrabrost. Kak slabič bi ne zmoget tega in bi se ne mogel vzdržati skoraj dva dni med nebom in zemljo ali bolje med nebom in vodo. Ljudem, ki so naredili ta podvig dolgujemo spoštovanje, ker so hrabri.

Ali obstojata dve vrsti hrabrosti? nezainteresirana hrabrost in ona, ki je vezana na neko korist. Prva je delo človeka, ki se žrt-

vuje z zavestjo, da ga za njegovo požrtvovanje lahko doleti samo smrt. Druga je ona hrabrost, ki sili ljudi, da izpostavljajo življenje nevarnosti premišljeno in z zavestjo, ako jih ne doleti smrt, da bodo bogato obdarovani, denarno ali moralno, največkrat z obojim. To vrsto hrabrosti srečujemo vsak dan. Tako delajo dan na dan akrobati, da se preživijo.

V to vrsto hrabrih ljudi spadajo tudi avijatiki — zmagovalci oceana. Niso oni ustvarili svojih podvigov samo iz moralnih pobud, ne zato, da dokažejo tehnično popolnost današnjih sredstev. Do včeraj mladi in ne bogati častnik Lindberg je danes polkovnik, milijonar in nosilec vseh mogočih in nemogočih odlikovanj. Ostali, ki so prišli za njim, niso najbrž doživeli tako neverjetni sprejem, kakor on, ali njihova bodočnost je bogato preskrbljena in časti, ki so jih dobili, so velike. Njihovi finančniki — ker so zračni poleti financirani od strani poslovnih ljudi in industrijcev — so lahko zadovoljni, lahko mirno izkoristijo strahovito reklamo, ki so si jo kupili. In že jim ta reklama koristi. Razgrnite katerikoli časopis in videli boste, da zahvaljujoč se olju te in te tvrdke, je Lindberg premagal ocean. Industrijsko-trgovski karakter teh podvigov se najbolj očrtava v prehodu Levin-Čomberlin. Kot dobra trgovska potnika sta po poletu prešla prestolnice, ali samo tiste, v katerih so njuni finančniki imeli izgled na dobre posle: Berlin, Hamburg, Dunaj, Budimpešta, Pariz in London. Zanimivo je, da ravno oni, Amerikanci, do-

Politične beležke.

Romunski kralj Ferdinand je umrl. Po dolgem bolehanju, ki je večkrat privedlo življenje kralja Ferdinanda tako daleč, da so listi že poročali o njegovi smrti, je sedaj v resnici nastopila smrt. Po vsej Romuniji je bilo odrejeno narodno žalovanje. Za vzdrževanje reda je bilo proglašeno obsedno stanje.

Obsedno stanje v Romuniji. Smrt kralja Ferdinanda je povzročila po Romuniji veliko vznemirjenje. Zatrjevalo se je, da pripravljajo pristaši bivšega prestolonaslednika princa Karla akcijo za njegov povratak na romunski prestol. Ker se je bilo bati resnih nemirov, je vlada odredila za celo državo obsedno stanje.

Svečana proklamacija kralja Mihajla. Romunska narodna skupščina je proklamirala prestolonaslednika Mihajla za romunskega kralja. Do polnoletnosti bo regentski svet izvrševal kraljeve funkcije, torej celih 12 let. Mladi kralj je sin bivšega prestolonaslednika Karla.

Pogreb kralja Ferdinanda se je vršil ob udeležbi pol milijona ljudi dne 24. julija t. l. Vozili so štirje pogrebni vlaki. Prvi vlak je bil določen za duhovščino, drugi za zastopnike tiska, razne delegacije in člane vlade, tretji za diplomatski zbor, vojne atašeje in delegacijo jugoslovenskega 25. pešpolka, ki nosi ime romunskega kralja. V zadnji vlak so položili krsto in so se temu vlaku priključili dvorni vozovi, v katerih so se vozili člani rodbine, jugoslovenski kralj, romunski ministrski predsednik in minister za notranje zadeve.

LISTEK.

Iv. Vuk:

Pravljica o šipku.

(Dalje.)

Hitel je mlinar k meni, da mi nasuje zlatorumene pšenice.

»Zamislil sem se pri njem! Pogosto se zamislim, ko ga gledam.«

»Zakaj, o mlinar, se zamisliš, ko ga gledaš in kakšne so tvoje misli?«

Govoril mi je mlinar-vdovec:

»Tako zgrbljen in nelep je tisti šipkov grm, a rodi vendar tako prekrasne cvetove. Tako lepe, kakršne rodi samo mladost. Tako žlahtne, kakršne najde čovek le v gosposkih vrtovih.«

»Zgrbljen je in nelep,« sem mu odgovoril, »ker je mnogo trpel. Tudi ti, o mlinar, si mnogo trpel, zato tvoje lice ni gladko in tvoje roke niso mehke. Zakaj le v brezdelju so roke brez žuljev. Življenje v tistem šipku pa je še kljub mnogemu trpljenju kakor življenje mladosti. To vidiš sam po njegovih cvetih. Zakaj, ne po zunanji lepoti, ki je le obleka, nego po sadu spoznaš drevo in le po njem znaš njegovo ceno.

Po sadu se meri sila življenja drevesu. Po sadu ga tudi sodi!«

Pokimal je mlinar-vdovec in pogledal na svoje roke...

Neke pomladi, toliko da se je raztalaj sneg, je prišel k mlinarju-vdovcu vrtnar iz mesta, njegov prijatelj.

Mlinar mu je pokazal svoj vrt.

Pogledal je vrtnar vrt, lepo obdelan — zakaj mlinar-vdovec je ljubil delo in v zabavo mu je bilo — pogledal je na stari šipek obrezan skrbno in je rekel:

»Prijeten je tvoj vrtič, samo rož je malo.«

Odgovoril mu je mlinar:

»Vdovec sem! Zato ni na vrtu mnogo rož. Nageljčke, glej, imam, ker jih ljubim. Moja žena me je naučila ljubiti jih. Astre posejem in georgine, ker sem jih vajen. Imela jih je vedno moja žena. A drugih ne poznam. Samo ta stari šipkov grm je še, katerega sem našel vsega zapuščenega.«

»Da se ti ljubi baviti se z njim,« je rekel vrtnar. »Časti ne dela vrtu!«

Zabolele so te besede mlinarja-vdovca.

»Prekrasno je njegovo cvetje in žlahtno,« je rekel s tihim glasom.

Zamahnil je z roko vrtnar.

»Cvetje nelepega, grčavega šipka? Kdo se zmeni zanj?... Sicer pa, kako more biti iz takšnega drevesa prelepo cvetje in žlahtno še povrh? Obleka in postava govori, da to ni mogoče.«

Stopil je bliže k mlinarju-vdovcu, svojemu prijatelju.

»Doma, na vrtu, imam nekaj šipkov zares prežlahtne sorte. Dobro so negovani in lepi. Lahko bi jih prodal, a ker sem tvoj prijatelj, podarim ti jih! Vsadiš jih na mesto tega nelepega in grčavega... Ej, to bodo cveti na njih, kakršnih si malo videl!«

Zamislil se je mlinar-vdovec. Rad bi imel mlade, lepe šipke, a žal mu je bilo starega. Pa se mu je rodila dobra misel. In je rekel:

»Hvala ti, vrtnar in prijatelj moj, za ponudbo! Vesel sem je! Vendar mi je težko za stari šipek. Glej, pomlad je prišla! Počakajva! Naj ostanejo tisti šipki v tvojem vrtu do jeseni. Ako bo njih cvetje v resnici lepše, nego mojega grčavega, če bo žlahtnejše, tedaj, seveda, ga izrujem in na njegovo mesto vsadim tvoje! Zakaj, res je, da treba gojiti najlepše!«

Nasmehnil se je vrtnar mlinarju-vdovcu in ga potrkal po rami. Zakaj, smešen se je zdel predlog mlinarja-vdovca vrtnarju. Saj je ven-

Angleški zunanji minister o likvidaciji albanskega konflikta je izrazil na seji spodnje zbornice svoje zadovoljstvo, da je jugoslovanski-albanski spor mirnim potom likvidiran.

Delavska revolucija na Dunaju. 15. julija t. l. so izbruhnili na Dunaju veliki nemiri. Vzrok je bil, ker je porotno sodišče oprostilo morilce-hackenkreuzlerje, ki so ubili delavce 30. jan. t. l. v Schattendorfu. Demonstrantje so navalili na justično palačo ter jo zažgali, da je zgorela do tal. Nad sto mrtvih in nad tisoč ranjenih. Na ulicah so se vršili pravi boji. Moralo je priti vojaštvo od zunaj, da je udušilo vstajo. Bila je generalna stavka, železnica ni vozila. Vstaja je imela vid prave revolucije.

Pričetek jugoslovansko-angleških pogajanj zaradi vojnih dolgov. V spodnji zbornici je sporočil zastopnik zakladnega ministra, da so se pričela med Anglijo in Jugoslavijo pogajanja za odplačilo jugoslovanskih vojnih dolgov. Jugoslaviji so bili ponujeni isti pogoji kot Rumuniji, Portugalski in Grški. Vsi jugoslovanski vojni dolgovi Angliji znašajo 25 milijonov funtov. Zakladni minister upa, da bo Jugoslavija te pogoje sprejela, da tako zopet obnovi svoj kredit v Angliji.

Novi celjski župan je bil 15. julija t. l. izvoljen. Dr. Goričan je dobil 20 glasovnic, 13 je bilo pa praznih oddano. Izvoljen je torej dr. Goričan.

Na Grškem je vlada aretirala več oficirjev, ker so pripravljali revolucijo v korist Panagalosa, ki je te dni pobegnil iz zapora.

Potovanje bolgarskega kralja Borisa v inozemstvo. Kralj Boris se je peljal na daljši odmor v Švico, nato pa poseti London, Pariz in Rim. Njegovo potovanje je incognito.

Madžarska cona na Reki. Mussolini in madžarski državni podtajnik sta podpisala pogodbo glede ustanovitve proste luke na Reki.

Parlamentarna debata o dunajskih izgredih. Na seji 26. julija t. l. se je vršila v dunajskem parlamentu prva velika debata o krvavih dunajskih dogodkih 15. in 16. julija t. l. Debata je bila sicer dostojna, vendar so prišle do izraza notranje strasti na obeh straneh.

Medparlamentarni kongres se bo vršil koncem avgusta v Parizu. Tokrat se ga prvič udeleži tudi Nemčija in jo bo zastopal državni kancelar dr. Wirth.

Turčija in Italija. Kakor poročajo, so se odnošaji med Italijo in Turčijo v zadnjem času izdatno izboljšali. V najkrajšem času bo sklenjena med Italijo in Turčijo prijateljska pogodba, kateri bo sledilo še več zelo važnih konvencij.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič bolan. Zdravstveno stanje ruskega velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča se je zelo poslabšalo, da je vsak čas pričakovati katastrofe. V ruskih monarhističnih krogih vlada precejšnje vznemirjenje.

Madžarska posreduje med Italijo in Jugoslavijo. Po izjavah neke dobro poučene madžarske osebnosti bo skušala Madžarska prevzeti posredovalno vlogo v sporu med Italijo in Jugoslavijo. Madžarska ima največ interesa na tem, da pride med Italijo in Jugoslavijo do čim prejšnjega pomirjenja in likvidacije vseh spornih vprašanj. Italija si želi ojačenja svoje madžarske zaveznice in baš radi tega je obema državama potreben sporazum z Jugoslavijo, ki lahko vedno ovira razvoj gospodarskih odnošajev med Madžarsko in Italijo.

Italija v Albaniji. Vlada je na podlagi sporazuma z nemško »Lufthauso« popolnoma prevzela zračno službo v Albaniji.

Porušenje nemških trdnjav ob poljski meji. Konferenca veleposlanikov je danes sprejela poročilo strokovnjakov o porušenju nemških trdnjav na vzhodu.

Razpust tržaške »Dijaške Matice«. Prefekt je 27. julija t. l. razpustil »Dijaško Matico«. V svojem odloku utemeljuje razpust z navedbo, da je »Dijaška Matica« protidržavno delovala. Policijski agenti so izvedli v društvenem uradu preiskavo in zasegli knjige. V prefektovem odloku je rečeno, da pripade imetje »Dijaške Matice« državi.

Situacija na Kitajskem. »Times« poroča iz Šanghaja, da je položaj generala Čangkaja vedno bolj težaven. Sunčuanfang je porazil Penguja ob železniški progi Tien-Tsin-Pukao ter napreduje v smeri proti Tsianghiangu. Istočasno korakajo komunistične čete proti mejam pokrajine Čehiang.

Za svobodno luko v Splitu. Te dni je bila v Splitu ministrska komisija, da ugotovi, ali je dana podlaga za svobodno cono v splitski luki. Komisija je ugotovila, da bi se svobodna cona lahko uredila na jugovzhodnem delu nove obale, ki se sedaj gradi. Komisija bo o tem poročala ministrstvu.

Naše gibanje.

»Vzajemna pomoč« invalidska zadruga v Ljubljani naznanja, da radi odsotnosti uprave cel mesec avgust t. l. ne bo poslovala. Stranke se na to opozarjajo, da ne bodo hodile zastoj v pisarno.

Krajevni odbor v Celju sporoča članom, da se nahaja tajnik na dopustu od 2. avgusta do 1. septembra t. l. Vsled tega se za ta čas skrči pisarniško delo na tri uradne dni v tednu, in sicer bodo isti v ponedeljek, sredo in soboto. Članstvo naj to upošteva in hodi v pisarno v času do 1. septembra le te dni.

Krajevni odbor v Mariboru je od 1. januarja do 30. junija 1927 obdaril nekaj svojih najrevnejših članov z denarnimi podporami, in sicer so prejeli: Kranjc Ivan v Mariboru 100 Din, Petek Alojzij v Mariboru 200 Din, Kleiderman Josip v Mariboru 150 Din, Škrbot Jurij, Zg. Hoče pri Mariboru 150 Din, Nipič Marija v Mariboru 150 Din, Leber Marija v Studencih pri Mariboru 100 Din, Hojnik Terezija v Orehovi vasi pri Mariboru 100 Din, Hočevar Ana v Mariboru 100 Din, Kaizer Terezija v Mariboru 100 Din, Knezer Rozalija v Mariboru 180 Din, Brumen Ivana v Bohovi pri Mariboru 100 Din, Krojž Alojzij v Mariboru 75 Din, Napast Jožef v Bohovi pri Mariboru 50 Din. — Skupaj 1555 Din.

Krajevni odbor v Mariboru ima na razpolago še nekaj knjig invalidskega zakona, pravilnika in komentarja. Opozarjamo, da je knjiga za vsakega invalida in vdovo velike važnosti, ker iz nje razvidi svoje pravice in postopanje v invalidskem vprašanju. Tudi za urade, posebno za sodišča je knjiga dobro došla. Knjiga je v primeru z njeno vsebino jako poceni, in sicer stane 12 Din, po pošti 1 Din več. Dobi se v pisarni Udruženja vojnih invalidov v Mariboru med uradnimi urami vsako sredo, soboto in ob praznikih od 9.—11. ure dopoldne na Rotovškem trgu 6/1.

Krajevni odbor v Zagorju pozivlja vse one svoje člane, ki so prejeli »Vojnega Invalida« v mesecu juliju s položnicami, da tekem 14 dni poravnajo naročnino v znesku 12 Din sicer se jim list ustavi. Onim, ki vlagajo prošnje direktno na Oblastni odbor se ne bo odgovarjalo, pač pa morajo biti prošnje poslane le

preko Krajevnega odbora. — Za podeljene podpore se zahvaljujejo Mihael Prašnikar, Antonija Jerneje, ki sta dobila po 80 Din, Amalija Kolenc, Marija Majdič, Ivana Barlič, Frančiška Brate, Helena Račič in Peter Lomšek pa vsak po 50 Din. — Tov. predsednik je za nekaj časa odsoten, zato naj se člani in članice priglajajo pri tov. Križaju ali Köslu.

Krško. Kakor vsako leto priredi tudi letos tukajšnji Krajevni odbor javno tombolo. Vsem zunanjim pooblaščenim nabiralcem dobitkov smo že razposlali nabiralne pole. Vse tovariše in tovarišice pa tem potom prosimo, da jih pri nabiranju vsestransko podpirajo in agitirajo za nakup tablic, da bo akcija čim povoljnejše uspela. Vse agilne tovariše in tovarišice, ki bi bili voljni proti primerni proviziji prodajati tombolske tablice, vabimo, da se čim prej zgledajo pri Krajevnem odboru radi informacij in prevzema srečk.

Odbor.

Srečke. Krajevni odbor v Mariboru je prejel od konzorcija za zgradbo invalidskega doma v Trbovljah nekaj komadov srečk efektne loterije. Žrebanje se vrši 1. septembra 1927. Dobitki so krasni in bogati. Cena srečke je namesto 25 Din samo 10 Din. Srečke so vsem interesentom na razpolago v trafikah gg. Antona Goleža v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 42, Ane Poskočil v Mariboru, Slovenska ulica šte. 2, Geč-Gnus v Mariboru, Glavni trg in Franjo Kopina v Mariboru pri državnem mostu. Nihče naj ne zamudi redke prilike, da si čim preje nabavi srečke, ker jih je dospelo le malo število. — Po žrebanju bo lista na razpolago vsem interesentom v navedenih trafikah.

Natečaj za obrtno šolo. Niške železniške delavnice bodo sprejele 50 učencev za ključavničarski, strugarski, kovaški, livarski, klenarski, mizarski, modelarski in tapetniški obrt. Šola traja tri leta. Učenci dobe v I. letniku po 12 Din, v II. letniku po 14 Din, in v III. letniku 18 Din na dan, za vso oskrbo pa morajo skrbeti roditelji. Kandidati ne smejo biti mlajši od 13 in ne starejši od 17 let. Izobrazba ljudska šola, prednost imajo oni, ki imajo kak razred gimnazije. Več v »Uradnem listu«.

Effektna loterija v Trbovljah ima na razpolago še dosti srečk. V prvi vrsti moramo skrbeti mi invalidi in vdove, da vse razpečamo. Ker je mnogo lepih dobitkov, naj nihče ne zamudi prilike dokler je še čas. Razpečevalcem se daje tudi zaključek.

Druge novice.

Jubilej — zlata maša župnika Ivana Vrhovnika. V sredo, 27. julija t. l. je praznoval bivši trnovski župnik Vrhovnik zlato mašo. Množice ljudstva so napolnile ves obširni prostor pred trnovsko cerkvijo v Ljubljani in naredile gost špalir od cerkve do jubilentovega stanovalja. Pred cerkvijo so se postavili v vrste dečki in belo oblečene deklice iz Trnovega in sosednjih mestnih delov. Zbral se je tam celotni odbor Ciril-Methodove družbe s prvomestnikom notarjem Hudovernikom in dvorno damo go. Tavčarjevo. Zastopani so bili cerkveni in civilni uradi. Ob asistenci sedanjega trnovskega župnika pisatelja Frana Finžgarja je zlatomašnikbral svojo zlato mašo. Pevci so mu ob njegovem vstopu zapeli mogočno himno »Zlatomašnik bod' pozdravljen!« Poleg drugih daril je dobil zlat šopek in srebrn, bogato pozlačen križ.

Železniška komisija v Kočevju. Pred kratkim je bila poslana od prometnega ministrstva v Kočevje komisija, obstoječa iz sedem članov, ki jim je načeloval generalni ravnatelj državnih železnic v p. inž. Babovič, da začne z delom. Ostali člani so bili: prof. inž. Vasković, načel-

dar jasno, da je iz lepega telesa vedno le lep sad! Vendar ni oporekal.

Prišel je čas cvetja.

Vzcveteli so mladi, negovani šipki na vrtu vrtnarjevem v vsej svoji lepoti. Ponosno so gledali in bahava je bilo njih obleka. Zdelo se je, da govore mimoidočim:

»Mi smo krasota, ljudje! Glejte nas in občudujte nas, zakaj takih ne vidite več!«

Vzcvetel pa je tudi nelep in zgrbljen šipkov grm na vrtu mlinarja-vdovca. Cvet pri cvetu je cvetel, kakor bi sedeli na vejah in se smehljali mimoidočim in jim klicali:

»Pozdravljeni ljudje! Ne pozabite na nas, ko zagledate drugod lepših!«

Tedaj je pozval vrtnar mlinarja k sebi:

»Pridi, mlinar, prijatelj moj, zakaj šipki cvetejo!«

*

Veselo je sprejel vrtnar mlinarja. Zmagoslavni nasmeh je bil na njegovih ustnih, ko mu je pokazal cvetoče šipke.

»Oni so tisti, ki sem jih podaril tebi!«

Gledal je mlinar-vdovec na šipke, vse tako ravne in gosposke, gledal na njih cvetje, tako bahave. Dolgo jih je gledal.

»Ti ugajajo?« je vprašal vrtnar z glasom, v katerem je bilo jasno slišati drhtenje zmago-slavlja.

Mlinar-vdovec je odgovoril:

»Krasni so, prelepi! Gosposki! Samo zde se mi nekako prazni!«

Vrtnar je gledal mlinarja z nevernimi očmi.

»Kaj hočeš videti v njih?«

»Sam ne vem,« je odgovoril mlinar. »Ko jih gledam, čutim, da so zrastle v bogati zemlji, da ne vedo, kaj je trpljenje in zde se mi, da se zato preveč bahajo. Kakor da se je bahati tako težko, če živiš v izobilju in si negovan. Gledajo, kakor da niso pili mleka iz tiste zemlje iz katere pije vsak, kdor se je rodil na njej. Vsak pa, bodisi raven ali grčav, eno in taisto mleko pije, ker je zemlja samo ena.«

Vrtnar je zmajal s pleči. Ni se bavil s takim mislimi, ker mu vrtnarsko delo in okolica cvetja tega ni dopuščala, zato tudi ni razumel besed mlinarja.

Pomislil je samo:

»Kaj razume on, mlinar, kakšno mora biti cvetje šipkov!«

Ni štel vrtnar mlinarju v zlo njegove nevednosti.

»Cvete tvoj šipek?« je vprašal in maščevalni glas je zvenel v njegovem vprašanju.

»Cvete,« je odgovoril mlinar. »Pojdi, da vidiš!«

Šla sta na vrt mlinarja -vdovca. Pred zgrbljenim, nelepim šipkom sta se ustavila.

Vrtnar je gledal cvetje šipka. Bilo je, kakor je vsako cvetje šipkov. Ni bilo lepše od njegovih mladih, negovanih. Ali bil je v njih smehljaj skromne veselosti, pozdrav vabeče prijaznosti, tisto, kar je iskal mlinar zaman v cvetju šipkov na vrtu vrtnarjevem.

*

Ko se je vrnil vrtnar na svoj vrt, k svojim šipkom, je obstal pred njimi in jih gledal.

»Res ste prazni,« je rekel. »V tistem svojem bahaštvu ste prazni, zakaj v vas ni prijaznega pozdrava, Res, žlahtno cvetje ste rodili, prelepo cvetje, šipki! Ali žlahtnost vaša je zrastle iz skrbi in truda drugih. Kakšna pa je tedaj vaša zasluga vpricho tistega, na videz nelepega, grčavega in zapuščenega na vrtu mlinarja-vdovca, prijatelja mojega, ki je rodil, vsega hudega vaju, prav takšno cvetje, kakršno je vaše, le da je žlahtnejše od vas!...«

Tako je pripovedoval vetrni mlin tisto noč svojem mlinarju, ko sta mu žena in hči počivali na postelji, s slamo postlani. In od tistega časa mlinar ni bil več tako zamišljen. (Konec)

nik v prometnem ministrstvu državnih železnic, inž. Dimitrijevič ter vseučiliški profesorji kakor Alačević, Lukačević in inž. Marković iz Beograda ter prof. Koch iz Zagreba. Natančno bodo proučili vse tri projekte: Musilovega, Klodičevega in Župnekovega, da se potem izrečejo za končno veljavnega. Že v septembru naj bi se začela graditi kočevska železnica do hrvatske linije. Mestna občina kočevska je komisiji priredila banket, na katerega so bili povabljeni tudi slučajno v Kočevju se mudeči generali in častniki ter vse mestne korporacije in zavodi po njih predstavnikih. Na tem banketu so govorili: mestni župan dr. Iv. Sajovic, vseuč. prof. načelnik inž. Vasković, ravnatelj Hibšer iz Delnic, biležnik Briški iz Delnic in general Vojislav Vuković.

Huda nevihta v ljubljanski okolici. V soboto, 23. julija t. l. je ljubljansko okolico obiskala strahovita nevihta, ki je ljudem uničila mnoge poljske pridelke. Divjal je pravi orkan, ki je ruval drevje, premetaval kozolce in uničeval vse, kar se mu je stavilo naproti. Med viharjem in nalivom je padala ponekod tudi izredno huda toča.

Potres v Srbiji. V Beogradu je bil 24. julija t. l. zjutraj ob 5. uri precej močan potres.

Konferenca Južne železnice v Mariboru. 27. julija t. l. so se sestali v Mariboru delegatje dunavske, savske in jadranske železnice (bivše južne železnice) iz Jugoslavije, Avstrije in Madžarske, da se posvetujejo o vseh nerešenih vprašanjih, ki so v zvezi z likvidacijo južne železnice.

Kolonizacija v Bosni. V sporazumu z ministrom agrarne reforme je izdal minister za šume in rudnike uredbo o kolonizaciji v Bosni in Hercegovini. V smislu te uredbe bo odstopilo ministrstvo za šume in rudnike večje koplekse zemljišča agrarnemu ministrstvu za kolonizacijo dobrovoljcev.

Suša v Makedoniji. V Južni Srbiji vlada zadnje tedne velika suša. Razen par neviht ni padlo že več tednov niti kapljice dežja. Poljski pridelki so skoraj popolnoma posušili, tako da je ves letošnji pridelek uničen. V Povardarju so uničena vsa polja. Zemlja kaže široke razpoke. Cene življenskim potrebščinam zlasti pa poljskim pridelkom stalno naraščajo.

Velika suša v južnih pokrajinah. V južnih pokrajinah je zavladala zadnje tedne velika suša. Dva meseca že ni padlo kapljice dežja in poljski pridelki so se dobesedno posušili. Pomanjkanje vode, ki postaja vedno občutnejše, povzroča prebivalstvu velike skrbi. V nekaterih hercegovskih vaseh morajo izpuščati živino, da si sama išče vode, da si ugasi žejo, ker jo nimajo domači študenti niti za najnujnejšo potrebo. Vsi gorski potoki so že usahnili.

Zlasti hudo so prizadeti kraji v gorati Bosni, kjer že od 5. maja dalje ni bilo dežja, dasi bi bil zelo potreben. Vsa polja so uničena. Zemlja je tako izsušena, da kaže ponekod do en meter široke razpoke. Uničeni so že skoraj vsi nasadi tobaka, ki je bil letos še edini up tamošnjega prebivalstva. Koruza in fižol sta popolnoma uničena.

Poleg tega pa še v zadnjem tednu piha vroč južni veter, ki je izsušil še poslednje mlake in studence. Parkrat so se že zbrali na nebu temni oblaki in prebivalstvo je kljub strahu pred grozečo nevihto željno pričakovalo dežja. Toda veter je oblake zopet razgnal in solnce pripeka dalje.

Na pašnikih zeva živina od žeje. Goveja živina nemirno bega po gozdovih ter išče pri usahljenih izvirkih in potokih zadnje ostanke vode. Živina peša in se je bati, da bo postala vladajoča suša za vso pokrajino naravnost katastrofalna, če se v najkrajšem času ne usmili nebeški vratar in ne odpre svojih zatvornic.

Gozdni požari se v zadnjih dneh strahovito množijo. Treba je le ene same iskre, da zaplamt ves gozd. Cele pokrajine so že zgorele, a vedno znova prihajajo vesti o nadaljnjih požarih. Oblasiti so izdale najstrožje varnostne odredbe, da se nevarni gozdni požari, ki so že doslej povzročili nad 100 milijonov dinarjev škode, omeje in preprečijo.

Tudi pri nas je že opažati po polju prve znake suše dasi doslej še ni bilo sile. Upati je, da nam po lanskim poplavah in nezdodah vremenski bogovi vsaj letos prizaneso in nam pošljejo dovolj blagodejne mokrote.

Železniška nesreča v Ameriki. V bližini Queensstation se je ponesrečil ekspresni vlak. Štiri osebe so bile ubite in 20 ranjenih.

Nevihte v severni Italiji. V zgornji Italiji je besnela strahovita burja, ki je povzročila mnogo škode. V Milanu je padala debela toča, ki je pobila skoraj vse šipe. V Cremoni je udarila strela v cerkveni stolp in ga porušila. V Benetkah je udarila strela v bolnico in ubila 2 bolnika, 3 zdravnik in 2 strežnici pa so ranjeni.

Zdravje.

O bolečinah v zobeh. Odrasel človek ima v obeh čeljustih 32 zob, od katerih sestoji vsak iz zunanje jako trde tvarine, takoimenovane emajlovine (vidne na onem delu zoba, ki molj iz dlesna), in iz cementa, neke koščevine, ki prihajajo iz emajla na korenino zoba. Notranji del krone je iz jako trde zobovine. Na konici korenine je vdolbina, ki po drobnem kanalu vodi v zobno votlino.

Prostor med korenino in luknjico, »alveolo«, v katero je zataknen zob, je zamašen z obkostnico, tanko kožico, ki je močno prepletena z žiljem in živci. Da je združitev tim tesnejša, še posebne vrste vlakni izstopajo z čeljustnice skozi obkostnico v luknjičavi cement. Zobna votlina pa je izpolnjena z jako nežno vezanino, v

katero je zopet vloženo žilje in živec. Opisano polnilo zobne votline, jako važno za življenje in rast zoba, imenujemo pulpo.

Če se vselijo bakterije v zob ali njegovo okolico, da se pojavi na njem ali na čeljustnici razžor (caries), ali se ž njimi okuži obkostnica in se vname, se odzovejo takoj živci, ki prepletajo okostnico in pulpo. Časih se inficira obkostnica v globočini alveole, ali ob njenih stenah, dočim je krona zoba še nedotaknjena in kost zdrava. Če se je pa lotil razžor krone, in je napravil luknjo do zobne votline in v njej ležeče pulpe, potem se izvrši infekcija z višine zoba navzdol proti korenini. Obolita torej bogato z živci prepleteni okostnica, ali pulpa, ali obvede.

Kakor vsako vnetje, je tudi zobovno vnetje označeno z nabrekli, mogočnim dovodom krvi in bolečino. Povedali smo, kako tesno sta zvezana zob in čeljustnica in kako je med nje namešana obkostnica. Če se torej vname in oteče, nima prostora, da bi se mogla kaj prida umakniti. Nič boljše se ne godi pulpi v njeni koščeni ječi. Na ta težki pritisk se odzovejo živci z bolečino in čuti celo registrirajo vsak srčni utrip, vsak valček krvi sproti, ki jih davi in draži. V zobu nas kljuje.

Vnetje okostnice je označeno s povečano bolečino pri premikanju zoba, t. j. če n. pr. na kak zob ugriznemo. Ako je pulpa vnetja, se ji ne pozna posebno, če se zob malo pomaje. Zato je pa obolela pulpa tem bolj občutljiva za temperaturne diference, ki jo zadenejo, n. pr. za mrzle in vroče jedi in pijače. Prvo (periostritis) izda bolečina ob pritisku na zob, drugo (pulpitis) občutljivost za mraz in toploto. Zob, ki je občutljiv za oba dražljaja, boleha na vnetju obeh. Pulpitna bolečina se navadno tudi izdatno zviša ponoči.

Zdravega človeka bi v naših kulturnih odnošajih zobje prav za prav ne smeli nikoli boleti. Kdor si svoje zobe po vsaki jedi vestno snaži, če si jih umije predno gre spat in ko vstane, kdor si da svoje zobovje redno pregledati od zobozdravnika, recimo vsako četrtletje, ne bo prestal mnogo bolečin radi svojih zob. Morda kaka mala plomba tu in tam, kako čiščenje bo potrebno. — V splošnem pa žive zobozdravniki iz večine samo od zaničnosti in indolence svoje klientele. Seveda poznamo tudi bolezniki, ki povzročijo vedno v večji ali manjši meri bolezniki na zobeh. A to so v primeri s pretežno večino vsakdanjih bolnikov izjeme.

Na drugi strani moramo povedati, da posvečajo zdravstvene oblasti premalo pozornosti boleznim zobovja. Revni sloji pač ne morejo plačevati plomb in zdravniških pregledov. Zato bi se jim moralo omogočiti brezplačno zdravljenje po javnih ambulancah, ki jih pogrešamo na vseh koncih in krajih. Seveda bi morale te ambulance poslovati točno in naglo brez birokratizma. Ambulance, pri katerih naj čakajo ljudje na plombe po par mesecev, pač ne izpolnjujejo svojega namena.

Slabo zobovje je tudi pogosto krivo raznim žilodničnim boleznim, povzročajo slabo prebavo in druge posledice. Tudi nikakor ne velja bolečih zob zanemarjati. Večkrat pritisne prisad. Zastrupljenje krvi radi zanemarejene obkostnice umori vsako leto dokaj več ljudi, kot je to občinstvu znano.

Za nič vreden zob so edina rešitev — klešče. Če te pa sicer bolj gnij zob, vzemi v usta požirek mlačne vode in jo drži na njem. Včasih pomaga. Sem in tja odleže bolečina, če si nadgrneš lice s kakim pekočim ali jedkim mazilom ali spiritom, v katerem je raztopljena kafra, gorčično olje itd. Tudi praški, katere uporabljajo navadno za glavobol, nahod, katarje itd. kot antipirin, piramidon, neramon, aspirin itd. učinkujejo večkrat dobrodejno. Prav tako lahko poskusiš z gorkimi obkladki. Včasih pomaga, če držiš noge v topli kopeli — z vsemi temi procedurami odvajš kri iz mesta vnetja. Seveda trajnih učinkov vsa ta sredstva nimajo. Ne odlagaj torej in poseti pravočasno svojega zdravnika za zobe!

Raznoterosti.

Dve ženi v borbi za moža. Poročali smo že o sporu, ki se je vnel med dvema ženama radi turinskega profesorja Canelle. Canella je med vojno izgubil in žena dolgo ni imela o njem nobenih vestí. Naenkrat se je pa pojavil v umobolnici kot norec, ki je polagoma okreval. Italijanski listi so prinesli njegovo sliko in pozivali javnost, naj se javi, kdor ga pozna. Njegova žena je trdila, da je neznanec na sliki res njen mož. Kmalu se je pa pojavila žena tipografa Brunerija, ki je istotako trdila, da je okrevajoči norec njen mož. Nastalo je vprašanje je-li neznanec Canella ali Bruneri. Obe ženi sta vztrajali pri svojih trditvah in italijanski listi so priobčevali o tem sporu obširna poročila. Eni so bili za profesorja Canello, drugi pa za Brunerija. Eni so trdili, da se profesorjeva soproga ne more motiti, drugi zopet so bilj mnenja, da gre za sleparja. Policija je napela vse sile, da pride resnici do dna, toda zagonetka je ostala dolgo časa nepojasnjena. Končno so prišle na vrsto brke. Profesor Canella je imel namreč brke, po katerih ga je žena na sliki takoj spoznala. In te brke so igrale v aferi važno vlogo. Dal si jih namreč uradno odstriči. Te dni se je zgledil pri dozdavnem profesorju policijski uradnik v spremstvu brivca. Profesor se je nekaj časa upiral, potem je pa hočeš nočeš privolil, da so mu brke odstrigli. Tipograf Bruneri je imel na zgornji ustnici brazgotino, ki je odločila spor med obema ženama. Ko so namreč dozdavnemu profesorju odstrigli brke, so zagledali izdajalsko brazgotino. Brunerijevi pristaši so zmagali. Da se stvar še bolj pojasni, je policija konfrontirala spornega moža z zdravnikom Orlandijem, ki je nekoč lečil tipografa

Brunerija. Zdravnik je v dozdavnem profesorju spoznal bivšega svojega pacienta. Profesorjeva žena je ostala torej brez moža.

Tragedija v pragozdu. O nenavadni tragediji v pragozdu poročajo ameriški listi. Odigrala se je v neprodani šumi pri kraju Chiapas na meji držav Melika in Guatemala. Iz bližnjega sela je odšel Miguel Hernandez, nabiralec gumija, s svojo ženo in dvema otrokoma v gozd. Zvečer je družina utrujena legla pod palmo. Prebudilo jo je grozno rjojenje in renčanje. Skozi temno noč so demonsko žarele oči divjih zverí. Bila je večja skupina jaguarjev, ki je rjoveče napadla malo ekspedicijo. Pogumni mož je pograbil puško, strel za strelom je odmeval v temno noč, šest zverin se je že zvalilo na tla. A k nesreči je Hernandezu zmanjkalo municije. Z golim nožem se je nato postavil bestijam v bran. Udarec s šapo mu je izbil nož iz rok in v naslednjem hipu ga je ena izmed krvoločnih zverin raztrgala. Drugi jaguar je iztrgal otroka iz rok matere in podrl nesrečno ženo na tla. Jaguarji so popolnoma razmesarili očeta in mater ter enega otroka. Drugi otrok, ki se je skrtil za drevo, je pobegnil, a so ga našli mrtvega. Umril je od strahu.

Optofon.

V novejšem času se pojavlja mnogo čudovitih iznajdb. Tudi za slepce je tehnika preskrbela aparat, ki jim bo zelo olajšal njihovo bedno stanje. Na svetu imamo pripomočke, da prenašamo po žicah govore iz kraja v kraj, zopet druge aparate, da vjamejo govore, godbo, petje in jih napravimo zopet slišne, celo brezžične brzovaje in radioaparate smo dobili. Iznajditelj pa je preskrbel našim slepcem važno napravo, da morejo slišati ono, kar je tiskano. Angleški fizik prof. dr. Fournier d'Albe je iznašel takozvani »Optofon«, s katerim je dal tiskanim črkam glasove.

S tem je napravil slepcem veliko olajšavo, ker morejo poljubno, brez vsake tuje pomoči, čitati knjige, časopise, ali bolje rečeno, da jih slišijo. Iznajditelj je napravil že v letu 1912. prvi tak aparat, da so mogli slepci v svetlih prostorih razločevati temne predmete od svetlih. Toda zdelo se mu je potrebno izpopolniti izdajbo, kar se mu je tudi posrečilo z iznajdbo »Optofona«.

Da je mogel spremeniti posamezne črke v glasove, je uporabil omenjeni profesor močne svetlobočuteče selén-elemente in vrtečo se metalno ploščo, ki ima vdelenih šest krogov luknjic. Svetloba električne luči pada od zdo-laj poševno na to ploščo ter se razdeli skozi luknjice v šest žarkovih skupin. Tako razdeljena svetloba vpliva na selencelice. Nad temi celicami je napravljen obokan steklen pokrov, na katerega se polaga knjiga ali časopis, ki se ga misli čitati. Vrteča se plošča, selencelice, skupina lečic ter svetilka se vrte na eni osi. Ko padajo svetlobni žarki skozi luknjice šestih krogov na tiskane črke, nastanejo pri skupnem delovanju selen z vrstečo se ploščo oblike glasov, ki se pri vsaki formi črke drugače sliši. Konstrukcija je napravljena tako, da se more uporabiti za večji ali manjši tisk, velike ali male črke in se more poiskati poljubno vrsto. Tudi, ako se Optofon v sedanji obliki ne more uporabiti tako popolno pri vsakem slepcu, se lahko smatra za začetek k popolnosti. Toda cena je danes še težko premagljiva, ker znaša okoli 80 funtov šterlingov, gotovo pa se bo toliko zniževala, da bo za vsakega mogoča.

Posamezniku sedaj še ni mogoče nabaviti si takega aparata, pač pa imajo že približno 30 takih Optofonov v rabi po zavodih v raznih državah. Beleži se, da more neka mlada slepa Angležinja prečitati osemdeset besed v eni minuti. Naučila se je veliko latinsko abecedo v 12 urah. Angleška skrb za slepce ima pokazati svetu krasen napredek.

ŽENITNA PONUDBA.

Katera vojna vdova bi hotela takoj poročiti vojnega invalida, poštenega, treznega, podjetnega in popolnoma svobodnega z nekaj gotovine, starega blizu 40let.

Dopise s popisom osebe in razmer s polnim naslovom je poslati na naslov

Fr. Prijatelj.

Križe na Gorenjskem, poštno ležeče.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: **Stanko Tomc.**
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: **France Štrukelj.**

Krojaška delavnica
„Vzajemne pomoči v Ljubljani“
izdeluje obleke po najnovejših modah po zelo nizki ceni. Vojne žrtve imajo primeren post. Prevzema tudi naročila za uniforme, damske plašče in razna konfekcijska dela.
